

Fakulta
tělesné kultury

STÁTNÍ ZÁVĚREČNÁ ZKOUŠKA (magisterská)

Část státní závěrečné zkoušky:	Speciální pedagogika
Studijní program:	Tělesná výchova a sport, kinantropologie
Studijní obory:	Aplikovaná tělesná výchova Aplikované pohybové aktivity

Očekávaný průběh SZZ: Student losuje vždy dvě otázky. Jedna otázka/okruh je z obecně formulovaných otázek 1–11. Druhá otázka pak z kategoriálně pojatých speciálněpedagogických disciplín otázek 12–28. Kromě názvu otázky/okruhu je v dostatečném předstihu na oficiálních webových stránkách FTK studentovi předložen i očekávaný rámec témat, která okruh obsahuje. Při SZZ si tedy student losuje konkrétní otázku s číslem, korespondující s názvem okruhu již bez očekávaného obsahu sdělení (viz níže).

Popis okruhu představuje očekávaný obsah sdělení, avšak více než memorování tohoto obsahu komise očekává analyticko-syntetický přístup, celkový přehled, prezentaci způsobu uvažování, teoretický nadhled s praktickými aplikacemi. Student nemusí (ale může) představit navržený obsah okruhu v souvislostech a propojeních, případně může otázku pojmout i odlišným svým vlastním způsobem.

Poznámka: Pro zjednodušení je v okruzích SZZ uváděn termín osoby s postižením. Lze jej ale chápat širším způsobem také jako osoby se zdravotním znevýhodněním, dlouhodobým onemocněním či jinými obdobnými limity, které mají vliv na realizaci pohybových aktivit.

Otázky

- Otázka 1:** Speciální pedagogika – aktuální pojetí.
- Otázka 2:** Speciální pedagogika jako vědní disciplína.
- Otázka 3:** Historiografie speciální pedagogiky.
- Otázka 4:** Systém podpory pro osoby se zdravotním postižením.
- Otázka 5:** Speciálněpedagogické poradenství.
- Otázka 6:** Speciálněpedagogická diagnostika.
- Otázka 7:** Etiologie ve speciální pedagogice.
- Otázka 8:** Rodina dítěte se speciálními potřebami.
- Otázka 9:** Legislativní vymezení vzdělávání žáků se SVP.
- Otázka 10:** Speciálněpedagogická andragogika.
- Otázka 11:** Systém sociálních služeb.
- Otázka 12:** Omezení hybnosti – teoretické vymezení a charakteristika kategorií.
- Otázka 13:** Speciálněpedagogická podpora žáků s omezením hybnosti.
- Otázka 14:** Charakteristika vícečetného postižení.
- Otázka 15:** Diagnostické přístupy k osobám s vícečetným postižením a možné stimulační techniky.
- Otázka 16:** Systém péče o osoby s vícečetným postižením v ČR.
- Otázka 17:** Psychopedie jako speciálněpedagogický obor.
- Otázka 18:** Speciálněpedagogická terapie pro osoby s mentálním postižením a psychickým postižením.
- Otázka 19:** Systém podpůrných opatření pro osoby s mentálním postižením.
- Otázka 20:** Sluch, sluchové vady, systém péče.
- Otázka 21:** Komunikace jedinců se sluchovým postižením.
- Otázka 22:** ADHD a poruchy chování a emocí.
- Otázka 23:** Psychická deprivace, syndrom CAN, teorie vztahové vazby.
- Otázka 24:** Zařazení logopedie do systému o péče o osoby se zdravotním postižením a znevýhodněním.
- Otázka 25:** Základní typologie a symptomy vývojových a získaných forem narušené komunikační schopnosti.

Otázka 26: Vztah laterality a komunikace, základy diagnostiky fenotypu laterality.

Otázka 27: Tyflopédie jako speciálněpedagogický obor.

Otázka 28: Komplexní služby osob se zrakovým postižením.

Otázka 29: Tyflopomůcky a tyflotechnika.

Okruhy

Okruh 1:

Speciální pedagogika – aktuální pojetí (vymezení, postavení v systému věd, cíle, předmět apod.), terminologie ve speciální pedagogice (např. termíny vada, porucha, postižení, znevýhodnění v pojetí ICIDH a MKF; reedukace, kompenzace, rehabilitace, prevence, pojmenování osob apod.); tzv. modely postižení (medicínský x sociální nebo medicínský, funkční, sociální a integrovaný); nová východiska speciální pedagogiky – demokratičnost, pluralita, postavení lidí s postižením ve společnosti, apod.

Okruh 2:

Speciální pedagogika jako vědní obor, předmět, cíle, postavení v soustavě věd, systém SP (tři hlediska), základní terminologie ve SP (např. vada, porucha, postižení, handicap dle WHO ICIDH a MKF; reedukace, kompenzace, rehabilitace – komplexní rehabilitace, norma, normalita, socializace, integrace, inkluze atd.; označení osob); nová východiska speciální pedagogiky.

Okruh 3:

Historiografie speciální pedagogiky (vývoj speciálněpedagogického myšlení – etapy, léčebná pedagogika, pedologie, pedopatologie, nápravná pedagogika, defektologie, pedagogická defektologie atd.), osobnosti speciální pedagogiky – jejich význam pro rozvoj speciálněpedagogického myšlení na území Čech a Moravy, osobnosti speciální pedagogiky v zahraničí; transformace speciální pedagogiky (před a po roce 1990 v sociálním resortu a ve školství).

Okruh 4:

Systém podpory pro osoby se zdravotním postižením (včetně příslušné legislativy) poskytované z resortu zdravotnictví (zdravotní péče, zdravotnická zařízení, zdravotnické prostředky), v sociálním resortu (dávky a příspěvky poskytované ze sociálního resortu; zaměstnávání osob s postižením) a v resortu školství (výchova a vzdělávání, poradenství).

Okruh 5:

Speciálněpedagogické poradenství (poradenství, druhy poradenství, cíl, metody poradenské práce); školská poradenská zařízení (PPP, SPC) a jejich úloha při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP); školní poradenské pracoviště – poradenští pracovníci školy (výchovný poradce, školní metodik prevence, školní psycholog, školní speciální pedagog); poradenství v sociálních službách (základní a odborné soc. poradenství). Legislativní zajištění speciálněpedagogického poradenství.

Okruh 6:

Speciálněpedagogická diagnostika – definice, členění, principy, charakteristika diferenciální diagnostiky; diagnostické metody – klinické a testové; hlavní oblasti speciálněpedagogické diagnostiky podle zaměření (rozumové schopnosti, lateralita, motorika atd.).

Okruh 7:

Etiologie ve speciální pedagogice (endogenní a exogenní příčiny; anorganické, organické a psychosociální příčiny působící v pre-, peri- a postnatálním období); prevence ve speciální pedagogice.

Okruh 8:

Rodina dítěte se speciálními potřebami – rodina, funkce rodiny, reakce rodičů na závažné onemocnění či postižení dítěte (dle Kübler-Rossové, příp. jiných autorů) – vrozené postižení, získané postižení, faktory ovlivňující přijetí realistického postoje rodičů, potřeby rodičů a jejich uspokojování, výchovné postoje rodičů, sourozenec dítěte s postižením. Systém podpory a poradenství rodin v raném věku dítěte.

Okruh 9:

Legislativní vymezení vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami; školský zákon č. 561/2004 Sb. (především §16 zákona) – proměny zákona, zejména s přijetím novely č. 82/2015 Sb., prováděcí vyhláška č. 27/2016 Sb., vyhláška č. 72/2005 Sb., v aktuálním znění (popis změn v legislativě – např. definice žáka se SVP, proměna chápání podpůrných, příp. vyrovnávacích opatření, speciální vzdělávání, formy speciálního vzdělávání x odst. 9 §16 školského zákona 82/2015 Sb., asistent pedagoga, IVP, další pedagogičtí pracovníci, plán pedagogické podpory, zpráva a doporučení ze školského poradenského zařízení, apod.).

Okruh 10:

Speciálněpedagogická andragogika – vymezení a pojetí, specifika přístupu k dospělé osobě se speciálními potřebami, celoživotní vzdělávání, gerontagogika; zaměstnávání osob s postižením nebo znevýhodněním (legislativní vymezení – zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti; chráněné pracovní místo, podporované zaměstnávání, profesní orientace, pracovní rehabilitace); organizace osob s postižením – ČR, zahraničí.

Okruh 11:

Systém sociální služeb – legislativa – zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a vyhláška č. 505/2006 Sb. v platném znění (druhy služeb, příspěvek na péči, stupně závislosti, smlouva o poskytování sociálních služeb atp.); charakteristika základních sociálních služeb; standardy kvality v sociálních službách.

Somatopedie

Okruh 12:

Omezení hybnosti – teoretické vymezení a charakteristika základních kategorií. Centrální obrny, epilepsie, diabetes a další příklady tělesných postižení a onemocnění z hlediska etiologie, symptomatologie a intervence v pojetí interdisciplinární péče.

Okruh 13:

Speciálněpedagogická podpora žáků s omezením hybnosti – charakteristika dle typů institucí, role speciálního pedagoga v týmu, metody a strategie, organizace a dokumentace edukačního procesu, specifika obsahu edukace atd.

Vícečetná postižení

Okruh 14:

Charakteristika vícečetného postižení. Etiologie. Syndromy. Vzdělavatelnost a vychovatelnost v odborném pojetí a literatuře v minulosti a dnes.

Okruh 15:

Diagnostické přístupy k osobám s vícečetným postižením a možné stimulační techniky. Specifika individuálního plánování u osob s vícečetným postižením.

Okruh 16:

Systém péče o osoby s vícečetným postižením v ČR. Pomáhající profese a jejich úloha. Legislativní prostředí pro výchovnou práci s dětmi a klienty s kombinovaným postižením.

Psychopedie

Okruh 17:

Psychopedie jako speciálněpedagogický obor, vymezení, terminologie. Diagnostika v psychopedii.

Okruh 18:

Speciálněpedagogická terapie pro osoby s mentálním postižením a psychickým postižením.

Okruh 19:

Systém podpůrných opatření pro osoby s mentálním postižením.

Surdopedie

Okruh 20:

Sluch, sluchové vady, jejich diagnostika a kompenzace, systém péče o jedince se sluchovým postižením.

Okruh 21:

Komunikace jedinců se sluchovým postižením, orální a vizuálně-motorické komunikační systémy, specifika vizuální a auditivní percepce.

Etopedie

Okruh 22:

ADHD a poruchy chování a emocí - terminologie, etiologie, definice, klasifikace, symptomatologie, intervence. Specifika intervence s dítětem s ADHD a projevy problémového chování (rodina, škola, odborné pracoviště). Projevy problémového chování.

Okruh 23:

Syndrom CAN, terminologické vymezení, příčiny, definice, projevy, možnosti intervence a prevence, právní aspekty. Maslowova pyramida potřeb a základní psychické potřeby. Psychická deprivace. Teorie vztahové vazby (J. Bowlby), typy vazeb.

Logopedie

Okruh 24:

Zařazení logopedie do systému o péči o osoby se zdravotním postižením a znevýhodněním, terminologické vymezení narušení komunikační schopnosti. Specifika logopedické péče dle jednotlivých resortů v rámci jednotlivých věkových kategorií, legislativní vymezení, institucionální péče pro osoby s narušenou komunikační schopností. Specifika socializace a inkluze osob s narušenou komunikační schopností, charakteristika základních podpůrných opatření.

Okruh 25:

Základní typologie a symptomy vývojových a získaných forem narušené komunikační schopnosti – narušený vývoj řeči (jako samostatná porucha nebo symptomatická porucha

řeči), artikulační poruchy, poruchy hlasu a zvuku řeči, narušení plynulosti řeči, neurogenní a získané fatické poruchy, poruchy polykání a myofunkční poruchy v poradenské praxi. Rozdíl poradenského přístupu k vývojovým a získaným formám narušené komunikační schopnosti.

Okruh 26:

Vztah lateralit a komunikace, zásady respektování přirozené lateralit dítěte, základy diagnostiky fenotypu lateralit. Vybrané specificky zaměřené schopnosti (sluchová percepce, zraková percepce, koordinace motoriky apod.) Přesah obtíží v uvedených schopnostech do mluvního projevu, čtení a psaní, matematiky, motorického chování. Logopedické pomůcky a metody, metodické materiály. Alternativní a augmentativní komunikace v poradenské praxi.

Tyflopedie

Okruh 27:

Tyflopedie jako speciálněpedagogický obor. Současná terminologie a klasifikace osob se zrakovým postižením.

Okruh 28:

Komplexní služby osob se zrakovým postižením s přesahem do resortu sociálního, zdravotnického a školského.

Okruh 29:

Tyflopomůcky a tyflotechnika.